

IGA, IGAZ, IGAZGAT

Benne vagyunk már a sűrűjében, vagy ki tudja, talán a java csak most jön. Küszködős évad az idei, a szeptemberi szakcikkekben elszánt emberek óvták a színházakat a fegyverletételtől, szárnyaszegett vészmadarak vizionálták a politika által befolyásolt színházak megalkuvásait, a tehetetlen és rossz ízlésű színgazgatók tombolását. Minden lehet, még az is, hogy legrosszabb álmaink válnak valóra. Talán nem is lehet túl sokat kivikolni, olyan borúsnak szabad csak látni a jövőt, amilyen soha nem lesz, és akkor a kósza kis napsugaracs-

kának is úgy örülünk majd, mint a tengerparti verőfénynek. De amíg nem omlik össze a színházi világ, mégis érdemes emlékeztetnünk, legalább önmagunkat: senki nem megy azért színházba, mert az igazgató érdekli. Senkit nem kellene, hogy foglalkoztasson a palotaharc, dörgölözés, árulkodás, barátkozás, mellbe rúgás, hátba szúrás. Maroknyi ember küszködik a hatalomért

olyan házakon belül, amelyekbe a legtöbb ember az életben nem teszi be a lábát. Küszködjenek, nyerjen a jobb, vagy győzzön a rosszabb, az ő dolguk. Ránk csak az előadások tartoznak, a színész, rendező, díszlet- és jelmeztervező, mit bánom én, hogy ki írja alá a szerződésüket.

Ha csak a színpadot nézzük, máris voltak szép események az évadban. Például Egerben, ahol Zsótér Sándor vállára vette és főleg a színészek vállára helyezte Paul Claudel 12 órás színdarabját, *A selyempipőt*. Az egri eladás csak négy óra, de ennyi is elég, hogy tökéletesen elveszzen benne az ember, hogy ne értse, ki van kivel, pontosan mi a történet, meneküljön, vagy fogcsikorgatva ott maradjon, és végül megértse, hogy nem értett meg

semmit. De akkor is lát bálnát, repülő konténert, gyönyörű ruhákat, hall gyönyörű szavakat, látja, hogy mindez nem fölösleges, csak nem tudja, mire való. Ott maradunk hát a lelkiismeretünkkel: elfogadjuk-e, hogy buták maradunk, vagy még egyszer, összeszedetten megpróbáljuk megérteni, miért ezt, miért most, miért ők és miért én.

Látni színházakat, amelyek változtatni akarnak, és látni olyanokat, amelyek nem akarnak változtatni, ahol új közönséget keresnek, és ahol fölszámolják a régijt, minden megy a maga útján, jövőre is lesz

évad, és két év múlva is. Mindig kevesebb lesz a kiemelkedő előadás az átlagosnál, emiatt igazán kár harangozni. Ha viszont ezt tudomásul vesszük, akkor az évad eddigi legfontosabb eseménye az Örkény Színház elmaradt bemutatója. Mácsai Pál úgy ítélte meg, hogy a *Tóték* a próbafolyamat során nem érte el azt az állapotot, amelyben a közönség elé lehetne

lépni, így aztán egy évvel elhalasztotta a bemutatót. Nem mondom, hogy hallatlan, színháztörténeti pillanat, de mégis: egy igazgató, szembefordulva a szokással, a kellemes racionalitással, elvetve a színészekre és a rendezőre háritás lehetőségét, vállalja a felelősséget. Azt mondja, hogy nem sérti meg a nézőket, akik nyilván bíznak benne és a színházában, nem bánik el a szerzővel, akinek a nevét viseli az intézmény. Lehet, hogy kellemetlen, lehet, hogy magyarázkodni kell miatta a fenntartóknál és támogatóknál, de nincs fontosabb annál, ami a színpadon és a nézőtéren történik.

Kénytelen vagyok revideálni az álláspontomat: mégsem mindegy, hogy ki a színház igazgatója.

■ FÁY MIKLÓS

Fotó: Borsosy Bénes